

Koulumatkojen pelisäännöt ja liikenneturvallisuus

Maaliskuu 2017

Tässä Koulumatkojen pelisäännöt ja liikenneturvallisuus -oppaassa esitellään Oulun kaupungin koulukuljetuksia koskevia periaatteita ja käytäntöjä sekä koulukuljetusten ja koulumatkojen liikennekasvatus- ja turvallisuusasioita. Oppaan lopussa on vastauksia usein kysytyihin kysymyksiin.

Koulukuljetusten myöntämisperusteista ja hakemisesta on erillinen opas:

Koulukuljetusopas - Oulun kaupungin koulukuljetusperiaatteet esi- ja perusopetukseen.

Hyvällä yhteistyöllä koulujen, liikennöitsijöiden ja oppilaiden huoltajien kesken edistämme lapsen turvallisuutta ja hyviä kuljetuskokemuksia esiopetus- ja koulutiellä.

Sisällys

1. LIIKENNEKASVATUS JA -TURVALLISUUS	3
1.1. Tärkeintä on turvallisuus.....	3
1.2. Vastuut.....	5
2. PELISÄÄNNÖT.....	7
2.1. Erityislasten kuljetukset.....	8
2.2. Aamu- ja iltapäivätoiminnan kuljetukset.....	9
2.3. Esiopetuskuljetukset.....	9
2.4. Kuljetukset poikkeustilanteissa	9
2.5. Talviajan kuljetukset kaduilla ja yksityisteillä.....	10
3. KOULULIITU-MENETELMÄ JA SEN KÄYTTÖ.....	11
3.1. Käyttösuositukset Oulussa	12
4. USEIN KYSYTYT KYSYMYKSET	13

1. LIIKENNEKASVATUS JA -TURVALLISUUS

Koulumatkat ovat koulupäivään kuuluva opetustapahtuma, jossa oppilas tutustuu liikenteeseen. Ammattikuljettajaa pidetään autolla ajamisen ja liikenteessä liikkumisen malliedustajana, joten kuljettajalla on erityinen vastuu liikennekulttuurin siirtäjänä. Kuljettajan on oltava huolellinen liikenneturvallisuuteen liittyvissä asioissa.

Koulukuljetusten sujuminen joustavasti ja turvallisesti edellyttää kaikilta osapuolilta sitoutumista yhteisiin pelisääntöihin ja vastuisiin:

- Liikenneturvallisuus on kuljetuksen aikana tärkeintä.
- Koulun järjestyssäännöt ovat voimassa myös koulumatkan aikana.
- Kuljetuksen aikana istutaan omalla paikalla ja turvavyöt pidetään kiinni.
- Kuljetusten aikana noudatetaan kuljettajan antamia ohjeita.

Kuljettaja saa ja hänen tulee puuttua kuljetuksen aikana tapahtuvaan häiriköintiin tilanteen vaati-
malla tavalla.

1.1. Tärkeintä on turvallisuus

Oulun kaupunki kehittää jatkuvasti koulumatkojen turvallisuutta. Nykyisiä liikenneturvallisuuskon-
gelmia ei ratkota yksistään liikenneympäristöä parantamalla tai valvontaa lisäämällä, vaan toimen-
piteet ja päätökset vaativat monialaista liikenneturvallisuustyötä ja -toimenpiteitä.

Inhimillinen riskitekijä on mukana lähes kaikissa vakavissa liikenneonnettomuuksissa, minkä vuoksi
jatkuva, kaikki ikäryhmät kattava liikennekasvatustyö on keskeisessä roolissa liikenneturvallisuuden
parantamisessa. Alkuvuodesta 2017 valmistunut Oulun kaupungin liikenneturvallisuussuunnitelma
on tehty Oulun kaupungin, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen ja laajan sidosryhmän yhteistyönä.
Liikenneturvallisuussuunnitelmaan voi tutustua tarkemmin Oulun kaupungin verkkosivuilla.

Huoltajat ovat ensisijaisesti velvollisia opastamaan lapsiaan liikkumaan turvallisesti liikenteessä.
Oulun kaupunki painottaa vanhempien vastuuta lastensa koulumatkoista. Huoltajien toivotaan
huolehtivan siitä, että koulunsa aloittaville ja vanhemmillekin oppilaille opetetaan hyvin koulumat-
kareitti, aikataulut ja liikenteessä kulkeminen. Nämä asiat kerrataan kouluissa vuosittain.

Huoltajien on opastettava ja neuvottava sekä tarpeen mukaan kuljettava mukana ja saatettava las-
ta, kunnes hän oppii itse kulkemaan ja huomioimaan liikennettä. Koulukuljetuksessa olevien lasten
huoltajat vastaavat siitä, että lapsi pääsee turvallisesti kotoa autoon ja autosta kotiin.

Huoltajat arvioivat, onko heidän lapsensa riittävän kypsä kulkemaan koulumatkan tai osan koulumatkasta pyörällä. Suositus on, että esi- ja 1. luokan oppilaat eivät kulkisi kouluun pyörällä. Pyöräilykypäriä tulee lainkin mukaan käyttää aina pyöräillessä. Heijastimen käyttö on ehdottoman tärkeää pimeään vuodenaikaan. Oppilas on koulun vastuulla noustuaan autosta kouluun ja koulun päättämisestä autoon nousuun.

Koulut/opetustoimi tiedottaa poikkeustapauksista edelleen liikennöitsijöille/autoilijoille ja koteihin. Kaikki tahot käyttävät tarvittaessa suoraa tiedottamista (vanhemmat, koulu, liikennöitsijät/autoilijat ja opetustoimi).

Liikenne- ja viestintäministeriö edellyttää, että koulukuljetusauto on merkittävä edestä ja takaa omalla kilvellä, jonka voi korvata taksissa valaistulla koulukyytikuvalla. Autossa on oltava mukana tilaajan antama kuljetusluettelo oppilaista. Oppilaiden on käytettävä turvavyötä niissä autoissa, joissa ne ovat. Myös kuljettajan tulee käyttää turvavyötä koulukuljetuksissa. Kuljetuksissa noudatetaan ministeriön päätöstä koulu- ja päivähoitokuljetusten kuormituksesta ja turvallisuusjärjestelyistä.

Laki järjestyksenpitämisestä joukkoliikenteessä oikeuttaa kuljettajan poistamaan häiriötä aiheuttavan matkustajan, joka kielloista huolimatta jatkaa häiriön aiheuttamista. Matkustajaa ei saa kuitenkaan poistaa, jos siitä aiheutuisi vaaraa hänen terveydelleen.

Oppilas voi vaikuttaa omaan turvallisuuteensa myös koulukuljetuksen ja julkisen liikenteen käyttäjänä. Kuljettajalle on taattava työrauha, jotta hän voi keskittyä ajamiseen. Oppilaat eivät saa myöskään häiritä muita matkustajia.

Kunta on vakuuttanut kaikki oppilaat koulussa tai koulumatkalla tapahtuvan tapaturman varalta. Vakuutus koskee varsinaista kouluaikaa ja koulumatkaa sekä koulun järjestämiä opinto- ym. retkiä. Vakuutus korvaa tapaturman aiheuttamat hoitokulut. Esinevahinkoja ei korvata. Iästä huolimatta vahingontekijä tai hänen huoltajansa joutuu korvaamaan aiheuttamansa vahingon.

Koulun piha-alueen liikenne järjestetään siten, että se ei vaaranna oppilasturvallisuutta. Koulut osoittavat piha-alueiden tuntumasta vanhemmille turvallisen oppilaiden jätto- ja noutopaikan. Liikennöitsijöiden/autoilijoiden vastuu kattaa matkan autoon noususta kotipysäkiltä tai noutopisteestä koulun pysäkille jättämiseen ja toisin päin.

Lisätietoa kuljetusten turvallisuusjärjestelyistä ja kuormituksesta:

- Asetus koulu- ja päivähoitokuljetusten kuormituksesta ja turvallisuusjärjestelyistä. (553 / 2006)
- Asetus ajoneuvojen käytöstä tiellä (4.12.1992/1257).

1.2. Vastuut

Oppilaan, kodin, koulun/esiopetuspaikan ja kuljettajan vastuut ja tehtävät koulukuljetuksessa

OPPILAS

- on ajoissa sovitulla odotuspaikalla, että kaikki kuljetettavat ehtivät oikeaan aikaan kouluun/esiopetuspaikkaan
- odottaa autoa rauhallisesti eikä aiheuta vaaraa itselleen eikä muille
- nousee autoon reippaasti ryntäilemättä
- istuu penkille ja kiinnittää turvavyön
- automatkalla käyttäytyy asiallisesti ja ottaa muut kuljetettavat huomioon
- noudattaa hyviä tapoja ja kuljettajan antamia ohjeita
- pitää ajomatkan aikana turvavyön kiinnitettynä
- kertoo kuljettajalle, jos matkan aikana tulee ongelmia itselle tai toisille
- poistuu autosta viivyttämättä. Jos joutuu ylittämään tien, odottaa, kunnes kuljetusauto on jatkanut matkaa
- ymmärtää pelisäännöt ja sitoutuu noudattamaan niitä

HUOLTAJA

huolehtii, että

- 0.-2.-luokkalaisen saatto ja haku tapahtuu turvallisesti
- oppilas on ajoissa kuljetuspaikalla
- oppilas on pukeutunut sään mukaisesti ja käyttää pimeällä heijastinta
- oppilas kuljetusreitin varteen pyöräillessään käyttää pyöräilykypärää
- oppilaalla on mukanaan tarvittavat välineet asianmukaisesti pakattuna

Huoltajat opastavat lastaan asianmukaiseen käyttäytymiseen ja turvallisuuteen koulumatkojen aikana. Jos oppilas ei tarvitse koulukuljetusta, huoltajat ilmoittavat poissaolosta joko liikennöitsijälle (ei koske avointa joukkoliikennettä) sekä koululle. Mikäli kuljetukset toistuvasti jätetään peruuttamatta, voidaan huoltajalta periä turhista käynneistä aiheutuneita kuluja. Huoltaja ei voi itse tilata koulukuljetusta eikä tehdä muutoksia kuljetusreitteihin.

Huoltaja voi olla käyttämättä koulukuljetusta, vaikka oppilaalle olisi myönnetty kuljetusetuus. Tällöin kulkeminen on kokonaisuudessaan huoltajan vastuulla.

KAUPUNKI/KOULU

- Rehtori huolehtii, että kuljetusten järjestelijä saa kuljetettavien luettelot, kouluajat ym. tiedot.
- Kouluaika tarkoittaa sovittua kouluun tulo- ja koulusta lähtöaikaa.
- Vuosittain kouluissa käsitellään koulukohtaiset koulukuljetusten pelisäännöt. Tässä mainittuja pelisääntöjä koulu voi käyttää pohjana.
- Koulu järjestää kuljetusoppilaiden valvonnan mahdollisena kuljetusten odotusaikana.
- Koulu arvioi kuljetusten toimivuutta ja kehittää kuljetusjärjestelyitä.

KULJETTAJA

Valmistautuminen ajoon

- auto on määräysten sekä ohjeiden mukainen ja siisti
- positiivinen asenne tehtävän suorittamiseen
- asianmukainen asu
- koulukyytikilpi paikallaan
- vaativa ja riskialtis kuljetustehtävä edellyttää kuljettajalta sekä fyysisestä että henkisestä kunnosta huolehtimista. Väsymys heikentää ajokykyä.
- kuljetettavien lista aina mukana
- mahdollisten muutosten huomioiminen päivittäin
- Yhteystietojen antaminen huoltajille mahdollisten sairastumisten ja poissaolojen varalta

Vaitiolovelvollisuus

- kuljetettaviin tai heidän perheisiinsä liittyviä asioita ei kerrota ulkopuolisille

Ajon aikana

- varmistettava, että oppilailla on turvavyö kiinni
- esittäytyminen oppilaille uuden lukuvuoden alkaessa
- ajaminen liikennesääntöjä noudattaen
- koulukuljetusreitien ajaminen tilauksen mukaisesti
- yhteisesti sovitun aikataulun noudattaminen
- pysähtymispaikkojen ilmoittaminen kuljetettaville
- pysäköiminen niin, että kuljetettava voi nousta ja jäädä kyydistä turvallisessa paikassa
- oppilaiden sijoittaminen kuljetettavien koko huomioiden
- kuormitusmääräysten noudattaminen
- liikuntavälineiden kuljettaminen
- järjestyksenpito autossa sekä kiusaamiseen puuttuminen
- ongelmatilanteissa yhteydenotot huoltajaan ja koululle
- autosta poistuvan oppilaan opastaminen
- erityistä huolenpitoa vaativien (esim. näkörajoitteisten) oppilaiden huoltaminen vastaanot-
tavalle henkilölle saakka
- kohtelias, asianmukainen ja esimerkillinen käytös
- vanhempien kuljetusmuutostoiveista ilmoittaminen kuljetuksen tilaajalle
- kääntöpaikan turvallisuuden varmistaminen

2. PELISÄÄNNÖT

Koulukuljetukset ajetaan määrättyjä reittejä ja aikatauluja käyttäen. Kuljettaja vastaa reittien ja aikataulujen noudattamisesta sää- ja liikenneolosuhteet huomioon ottaen. Aikataulu sitoo myös oppilaita ja heidän vanhempiaan. Vanhempien ja koulun tulee ilmoittaa poissaoloista turhien odotusten välttämiseksi.

Koulukuljetuksen noutopisteet ovat paikkoja, joista oppilaat aamuisin otetaan kyyteihin ja joihin heidät koulupäivän jälkeen jätetään. Noutopisteet on suunniteltu yhdessä liikennöitsijän kanssa siten, että tarpeettomilta tien ylityksiltä välttyttäisiin ja koulumatka muodostuisi turvalliseksi. Yleisen joukkoliikenteen linja-autoilla tapahtuvien kuljetusten noutopaikkoja ovat viralliset linja-autopysäkit.

Kuljetuksessa olevan lapsen koulumatkaan voi sisältyä myös kävelyä esim. kuljetuksen noutopisteelle tai linja-autopysäkillä. Kävelymatkat voivat vaihdella oppilaskohtaisesti asuinpaikasta riippuen.

Kuljetuksessa olevan lapsen huoltaja vastaa siitä, että lapsi pääsee turvallisesti kotoa autoon ja autosta kotiin. Oulun kaupunki ei kustanna kuljetuksia esimerkiksi terapia-, lääkäri-, hammashoitola-, kerho- yms. käynteihin.

Koulut ja esiopetuspaikat toimittavat lukuvuoden alussa mahdollisimman pian liikennöitsijöille matkustajaluettelon, josta ilmenee matkustajien nimet, heidän ikänsä lukuvuoden alkaessa ja koulu. Matkustajaluettelo on päivitettävä aina kun siihen tulee muutoksia; koulu-/ esiopetuspaikka toimittaa liikennöitsijälle muutetun luettelon. Luettelo tulee olla kuljetusautossa mukana ajon aikana.

Reittikuljetukset ja liikennöintialueittaiset kuljetukset:

- Liikennöitsijä toimittaa koululle tarkan kuljetusaikataulun kuljetusreiteittäin.
- Koulu/esiopetuspaikka tiedottaa tarkat kuljetusaikataulut koteihin välittömästi koulutyön alettua syksyllä.
- Oppilaan on oltava riittävän ajoissa (vähintään 5 minuuttia ennen) sovitulla pysäkillä tai noutopaikalla.
- Reittikuljetusauto ei saa ohittaa noutopaikkaa ennen sovittua aikaa.
- Jos oppilas ei odottamisesta huolimatta tule, asiasta on välittömästi ilmoitettava koululle tai huoltajalle.
- Jos lapsi myöhästyy kuljetuksesta, eikä häntä voida odottaa, erillistä kuljetusta ei järjestetä. Tällöin kuljetus on vanhempien vastuulla.
- Mikäli kuljetus ei tule ajoissa, oppilaan tulee odottaa 15 minuuttia. Mikäli kuljetus ei tule, oppilas palaa kotiin ja ilmoittaa asiasta huoltajalle tai koululle.
- Vanhempien on aina ilmoitettava koululle ja kuljettajalle hyvissä ajoin etukäteen, jos lapsi tarvitse jonain päivänä kuljetusta tai mikäli aikatauluihin tulee muutoksia. Jos lapsi haetaan koulusta, on myös siitä ehdottomasti ilmoitettava koululle ja kuljettajalle.
- Ongelmatilanteessa kuljettaja ottaa yhteyttä ko. koulun koulusihteriin tai rehtoriin.

2.1. Erityislasten kuljetukset

Erityislasten kuljetuksissa noudatetaan erityistä huomaavaisuutta. Kuljetuksiin liittyy yleensä enemmän poikkeustilanteita kuin normaalissa koulukuljetuksessa. Erityislapsella tarkoitetaan tässä yhteydessä lasta, joka opiskelee erityiskoulussa, alueellisessa erityisryhmässä tai alueellisessa pienryhmässä.

Kuljetusetuus arvioidaan oppilaskohtaisesti verkostoyhteistyössä. Kuljetushakemus tehdään aina kun uusi oppilas tulee erityiskouluun / alueelliseen erityis- tai pienryhmään. Kuljetusetuudesta päättää aluepäällikkö. Verkostoyhteistyössä kuljetusetuutta arvioidaan jatkuvasti tai vähintään kerran lukuvuodessa. Kuljetusetuus voidaan myöntää toistaiseksi voimassaolevaksi.

Opiskelu pienryhmässä ei automaattisesti oikeuta kuljetusetuuteen, vaan kaikkien on haettava kuljetusetuutta erillisten ohjeiden mukaisesti. Kuljetukset järjestetään sen huoltajan luota ja luokse, jonka osoite on merkitty väestörekisteriin oppilaan vakituiseksi asuinpaikaksi.

Kun kuljetusetuus on myönnetty, huoltaja täyttää oppilaan kuljetuksiin liittyvän taustatietolomakkeen. Lomakkeessa ilmoitetaan kuljetuksen kannalta huomioon otavat erityistarpeet ja toiveet kuljetusaikataulusta. Huoltajien kuljetusaikataulutoiveita ei kaikilta osin täysin voida täyttää, vaan kuljetukset suunnitellaan ja ketjutetaan tehokkaasti perusopetuslaki ja oppilaan terveydentila huomioiden.

Koulukuljetuksiin tulevien muutosten ilmoittaminen on huoltajien vastuulla. Seuraavaa viikkoa koskevat muutokset tulee ilmoittaa liikennöitsijälle edellisen viikon torstai-iltapäivään mennessä. Ajoissa tuleville muutostiedoilla pyritään parantamaan kuljetusten pysymistä suunnitelluissa aikatauluisissa. Muutosilmoituksesta tulee ilmetä muutoksen arvioitu kesto, muuttuneet alkamis- ja päättymiskellonajat ja muutoksen syy (esimerkiksi tilapäishoidon paikka, pidempi sairastuminen). Sujuvuuden takaamiseksi oppilaita pyydetään olemaan valmiina 5 minuuttia ennen sovittua noutoaikaa. Huoltajalle kerrottu lapsen noutoaika on aika, jolloin tulee olla valmiina pihalla tms. sovituksessa paikassa, eikä milloin vasta lähdetään sisältä.

Liikennöitsijät eivät takaa, että kuljetus pystytään järjestämään huoltajien toiveen mukaisesti, jos ilmoitus muutoksesta ei ole tullut em. aikana. Akuutit kuljetusten peruuntumiset voi edelleen ilmoittaa lyhyellä varoitusajalla. Huoltaja voi aina perua, mutta ei tilata kuljetusta. Huoltajat voivat olla käyttämättä kuljetusetuutta.

Mikäli kuljetukset toistuvasti jätetään peruuttamatta, voidaan huoltajalta periä turhista käynneistä aiheutuneita kuluja ja/tai lakkauttaa kuljetusetuus tarpeettomana määrääjäksi. Oulun kaupunki ei kustanna kuljetuksia esimerkiksi terapia-, lääkäri-, hammashoitola-, kerho- yms. käynteihin.

2.2. Aamu- ja iltapäivätoiminnan kuljetukset

Oulun kaupunki ei järjestä kuljetuksia perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaan. Aamu- ja iltapäivähoitoon osallistuvat erityiskoulujen oppilaat tarvitsevat palveluohjausyksikön myöntämän palvelupäätöksen osa-aikaiseen päiväpalveluun (aamu- ja iltapäivähoitoon) sekä kuljetuksiin päivätoimintaan.

Kuljetusten järjestämisestä vastaa sivistys- ja kulttuuripalvelut. Kuljetuksia koskevat samat ohjeet ja säännöt kuin koulukuljetuksia ja niitä on esitelty tässä oppaassa. Mikäli oppilaalla ei ole palveluohjausyksikön myöntämään päätöstä päiväpalveluun ja kuljetuksiin, huoltajat vastaavat kustannuksista ja kuljetusten järjestämisestä.

Kuljetukset järjestetään sen huoltajan luota ja luokse, jonka osoite on merkitty väestörekisteriin oppilaan vakituiseksi asuinpaikaksi.

2.3. Esiopetuskuljetukset

Yleisenä periaatteena on, että huoltajat tuovat ja hakevat lapsensa esiopetuksesta (Varhaiskasvatuslaki). Esiopetusikäinen voi kuitenkin sovittaessa kulkea matkan myös yksin, kun lapsi osallistuu perusopetuslain mukaiseen maksuttomaan esiopetukseen. Yksin kulkemisesta on aina sovittava esiopetushenkilöstön kanssa ja se tulee sopia kirjallisesti. Lisätietoja voi kysyä omasta esiopetuspaikasta.

Esiopetuksen kuljetusetuuden myöntämisperusteet ja hakemisen ohjeistaminen on esitelty erillisessä koulukuljetusoppaassa. Esiopetuskuljetuksia koskevat samat ohjeet ja säännöt kuin koulukuljetuksiakin ja niitä on esitelty tässä oppaassa.

2.4. Kuljetukset poikkeustilanteissa

Oppilas kulkee Oulun joukkoliikenteen avoimessa liikenteessä

Liikennöitsijä vastaa siitä, että saa kuljettajiltaan viivytyksettä ilmoituksen häiriötilanteesta (esimerkiksi rikkoontunut linja-auto, yli 15 minuutin myöhästyminen), ja siitä, että ryhtyy välittömiin toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi.

Liikennöitsijä vastaa siitä, että kuljettajat tiedottavat linja-autossa oleville matkustajille häiriöstä ja aiheutuneen viivästyksen kestosta ja tarvittaessa opastavat jatkoyhteyksien valinnassa. Oulun joukkoliikenne ei vastaa bussin ajamattomuudesta syntyvistä välittömistä eikä välillisistä kustannuksista. Varikosta kaukana olevilla maaseutuseutuvuoroilla vara-autoa ei usein ehditä järjestää. Tällöin oppilaan kouluun saattaminen tai kotiin jääminen on huoltajan vastuulla.

Tiedottamisesta voidaan paikallisesti sopia yksityiskohtaisemmin.

Lisätietoa Oulun joukkoliikenteen asiakaspalvelusta: puh. 08 5584 0400 (arkisin klo 9-15.30)

Oppilas kulkee sivistys- ja kulttuuripalveluiden hankkimissa oppilaskuljetuksissa

Mikäli kuljetus ei tule ajoissa, oppilaan tulee odottaa 15 minuuttia. Mikäli kuljetus ei tule, oppilas palaa kotiin ja ilmoittaa asiasta huoltajalle tai koululle. Koulu ei ole velvollinen järjestämään kuljetusta häiriötilanteessa. Jos oppilas myöhästyy kuljetuksesta, eikä häntä voida odottaa, erillistä kuljetusta ei järjestetä. Tällöin kuljetus on vanhempien vastuulla.

Kuljettajan on ilmoitettava häiriötilanteesta (esimerkiksi rikkoutunut auto, 15 minuutin ylittävä myöhästyminen, yllättävä lisäkaluston tarve) koululle ja tarvittaessa muille ostajan ilmoittamille tahoille sekä kuljetuksen ennakkoon tilanneille asiakkaille. Kuljettajan on tiedotettava matkustajille häiriöstä ja aiheutuneen viivästyksen kestosta. Häiriötilanteessa kuljettajan on tarvittaessa järjestettävä jatkokuljetus matkustajille.

Tiedottamisesta voidaan paikallisesti sopia yksityiskohtaisemmin. Voimassa olevat kilpailutetut alue- ja reittikohtaiset koulukuljetusliikennöitsijät ovat kouluilla tiedossa.

Lisätietoa koulukuljetuksiin liittyvistä asioista voi kysyä oppilaan omasta koulusta.

2.5. Talviajan kuljetukset kaduilla ja yksityisteillä

Talvella tiellä liikkumiseen liittyy monia riskejä. Tien hyvä kunto ja oikein ajoitetut hoitotoimenpiteet vähentävät poikkeus- ja riskitilanteiden syntymistä. Lisätietoa Oulun kaupungin katuverkon ja yleisten teiden ylläpidosta löytyy kaupungin verkkosivuilta.

Yksitystien tienpitäjinä toimivat tieosakkaat ja he yhdessä huolehtivat tiestä. Tiekunnat ovat voineet hakea kaupungilta aurasavustusta talvikaudelle. Oulun kaupungin myöntämä aurasavustus tarkoittaa vain aurausta. Tiekunnat ja/tai kiinteistöjen omistajat vastaavat tienpitäjinä muusta tien kunnossapidosta yksityistiellä. Avustukseen ei siis kuulu liukkaudentorjunta, sohjon eikä polanteen poisto. Näistä tulee tienpitäjän itse huolehtia. Tien tulee olla auraukelpoinen. Vesakot ja oksat tulee poistaa siten, että auraus on mahdollista. Aurasviitoituksesta vastaa aurasavustuksen haki- ja/hakijat.

Monilla yksityisteillä ajetaan myös oppilaskuljetuksia. Liikennöitsijä on vastuussa siitä, että kuljetus voidaan hoitaa turvallisesti. Mikäli liikennöitsijä katsoo, ettei esimerkiksi sääolosuhteiden vuoksi kuljetusta pystytä hoitamaan, on oppilaan kouluun saattaminen/lähetäminen huoltajan vastuulla. Tiet, joilla kuljetetaan oppilaita isolla bussilla voivat lisäksi hakemuksesta saada avustusta myös muihin hoitotoihin (esim. hiekoitus). Avustus myönnetään kaupungilta hakemuksesta rahallisena ja järjestämisvastuu on tiekunnilla. Huoltajia ja liikennöitsijää pyydetään ensisijaisesti olemaan yhteydessä asianomaiseen tiekuntaan tai yksitystien kunnossapidosta vastaavaan tahoon, jotta esim. hiekotusta saadaan järjestettyä. Yhteystietoja voi tarvittaessa kysyä alla olevasta neuvontanumerosta.

Lisätietoa yksityistieasioista:

Kaupungin nettisivut ja yksityistieasioiden neuvontanumero: puh. 044 703 2109 (arkisin klo 9-15)

3. KOULULIITU-MENETELMÄ JA SEN KÄYTTÖ

Koululiitumenetelmää käytetään Suomen kunnissa koulumatkan turvallisuuden määrittelyssä yleisten teiden osalta. Menetelmä on yhtenevä kaikkialla Suomessa ja sen avulla voidaan määrittellä riskilukuindeksi teiden eri osille huomioiden muun muassa liikenteen määrät sekä teiden fyysiset olosuhteet.

Koululiidun suosituksissa ei ole yhtään tieosaa määritetty turvalliseksi. Periaate on vaarallisten tieosien osoittaminen. Laskentamenetelmään ei voida sisällyttää kaikkea sitä tietoa, joka vaikuttaa lapsen turvallisuuteen ja sen kokemiseen koulumatkoilla. Kuljetusten myöntäjiltä tarvitaan edelleen paikallistuntemusta arvioitavasta tiestöstä ja nopeasti muuttuvista olosuhteista.

Myös oppilaiden henkilökohtaiset ominaisuudet ja valmiudet ovat erilaiset; kaikkia oppilaita ei voi arvioida samojen kriteerien perusteella. Henkilökohtaisten ominaisuuksien arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi koululääkäriin tai -psykologin lausuntoa.

Koululiitu on laskentamenetelmä, joka arvioi tiestön ja liikenteen ominaisuuksien perusteella indeksin (riskiluku) kuvaamaan tien vaarallisuutta. Tämän indeksin laskenta perustuu kolmeen lähtökohtaan:

- Tien ja liikenteen ominaisuuksien tilastollinen vaarallisuus lasten näkökulmasta
- Liikennepsykologien näkemys lapsen kokemasta vaaran tunteesta liikenteessä
- Kehittämistyössä mukana olleiden 11 kunnan käytännöt koulumatkan vaarallisuuden arvioinnista.

Koululiitu pyrkii olemaan objektiivinen laskentamenetelmä, joka asettaa lapset tasavertaiseen asemaan muuntamalla heidän koulumatkansa vaarallisuuden matemaattiseen mitattavaan muotoon. Koululiitu on vain yksi menetelmä arvioida koulukuljetuksen tarvetta. Ohjelma ei huomioi lasten yksilöllisiä eroja eikä myöskään matkan rasittavuutta ja pelottavuutta muutoin kuin liikenteen lähtökohdista.

Koululiitu laskennoissa ovat mukana vain yleiset tiet. Koska Koululiitu on rekisteritietoihin perustuva ohjelma, se ei pysty huomioimaan kaikkia muuttuvia tekijöitä tien päällä ja tuloksien tulkinnassa on aina huomioitava tarpeen mukaan paikalliset ongelmat. Esimerkiksi sesonkiluonteinen liikenne, poikkeuksellisen huonot näkemät, tietyöt tai vesistösilat ovat kohteita, joissa on tarpeen mukaan paikallisesti arvioitava koulumatkan turvallisuus. Myöskään rautateiden tasoristeyksien tai linja-autopysäkkien turvallisuutta ei tällä ohjelmalla voi arvioida.

Lisätietoa koululiitu järjestelmästä yleisesti, sen taustasta ja tulosten tulkintaohjeista koululiidun verkkosivuilta: <https://koululiitu.fi/>

3.1. Käyttösuositukset Oulussa

Oulun kaupungissa käytetään Koululiitu-hankkeen ohjausryhmän suosituksia yleisten teiden riskiluvuista.

Tien ylittäminen

Koululiitujärjestelmä laskee riskiluvun eri teille ja teiden osille. Tien vaarallisin kohde on tien ylittäminen. Tien ylittämiskohta on kuitenkin oppilaalla aina sama, joten varsinkin vanhemman oppilaan voi olettaa oppivan paremmin käyttäytymään turvallisesti. Huoltajan ja koulun kanssa tehtävä yhteistyö on tässäkin asiassa ratkaisevaa turvallisen koulumatkan onnistumiseksi. Hankkeen ohjausryhmän suositus on 10 pistettä korkeammat raja-arvot tien ylittämiseksi.

Tien voi ylittää bussipysäkillä, vaikka asetettu riskiluku ylittyisi, jos kunta katsoo ylityskohdan olosuhteiltaan riittävän turvallisesti asianomaiselle lapselle. Kunkin oppilaan tienylityskohdalle on mahdollista koululiitua käyttäen laskea riskipisteet huomioiden tienylitystapa. Tienylitystavan riskikertoimet perustuvat tutkimustietoon eri tienylitystapojen vaikutuksista kevyen liikenteen turvallisuuteen.

Koulumatkan pituus

On eri asia kulkea vaarallisen tieosuuden varrella 100 metriä tai 4 kilometriä. Pidempi matka vaarallisen tien varrella lisää riskiä joutua liikenneonnettomuuteen. Vaarallisuuden lisääntyminen riippuu paljolti sekä tien että lapsen ominaisuuksista. Ohjausryhmän suosituksen mukaan riskiluku-indeksi kasvaa yhden pisteen jokaista kuljettua 200 metriä kohden.

Pimeän ajan kuljetukset

Talviaikaan (1.11–31.3.) riskit koulumatkalla kasvavat muun muassa lumisuuden ja pimeyden vuoksi. Koululiitu-hankkeen ohjausryhmän suositus on 5 (10) pistettä korkeampi raja-arvo tiensuuntaiselle riskiluku-indeksille.

4. USEIN KYSYTYT KYSYMYKSET

Mistä tiedän onko lapseni koulumatka vaarallinen?

Oulussa on käytössä valtakunnallinen koululiitu-menetelmä, jota käytetään koulumatkan turvallisuuden arvioinnissa yleisten teiden osalta. Koululiidun periaatteena on mahdollisesti vaarallisten tieosien osoittaminen. Kaupungin katuverkolla ja yksityisteillä vastaavaa järjestelmää ei ole. Katuverkolla jalankulkijoiden asema on pääosin turvattu ja yksityisteillä liikennemäärät vähäiset. Lisätietoja lapsesi koulumatkasta voit kysyä omasta koulusta.

Lapseni koulumatkan varrella on vaarallinen silta / villieläimiä / asuu vaarallinen henkilö ja lasta pelottaa mennä kouluun. Voinko saada kuljetuksen?

Voit hakea koulukuljetusta ja se voidaan myöntää harkinnanvaraisena. Kaikissa tapauksissa päätös tehdään erikseen lapsen yksilölliset ominaisuudet huomioiden. Liitä hakemukseen aina asiantuntijalausunto (lääkäri, psykologi, toimintaterapeutti tai sosiaalityöntekijä). Voit lukea koulukuljetusetuuden hakemisesta tarkemmin erillisestä koulukuljetusoppaasta.

Lapselleni ei myönnetty koulukuljetusta, mutta haluan ostaa mahdollisuuden kulkea koulukuljetuksessa, miten toimin?

Sivistys- ja kulttuuripalvelut hankkii koulukuljetuksia kattamaan lakisääteisiä kuljetustarpeita siellä missä avoimen joukkoliikenteen verkko on harva tai oppilaiden henkilökohtaiset ominaisuudet erityiskuljetusta vaativat. Liikennöintisopimuksessa ei edellytetä ottamaan kuljetukseen ns. itse maksavia asiakkaita. Liikennöitsijät voivat oman harkintansa mukaan ratkaista itse maksavien asiakkaiden kyytiin ottamisen/perimänsä maksun ja huoltajia pyydetään ottamaan suoraan yhteyttä ko. liikennöitsijään. Yhteystiedot saat omalta koululta. Oulun kaupunki ei vastaa siitä, että itse maksavilla asiakkailla olisi kaikkialla mahdollisuus käyttää koulukuljetuksiin hankittuja autoja.

Lapseni menee koulusta mummon luo, voiko hän mennä sinne koulukuljetuksella?

Maksuton koulukuljetusetuus on kodin (vakituinen osoite) ja koulun välisen matkan edestakaiseen kulkemiseen. Mummolle tai muuhun osoitteeseen tulee mennä omalla kustannuksella tai itse järjestäen.

Kuka vastaa, jos lapseltani on rikottu silmälasit/reppu/kännykkä koulukuljetuksen aikana?

Kunta on vakuuttanut kaikki oppilaat koulussa tai koulumatkalla tapahtuvan tapaturman varalta. Vakuutus koskee varsinaista koulu-aikaa ja koulumatkaa sekä koulun järjestämiä opinto- ym. retkiä. Vakuutus korvaa tapaturman aiheuttamat hoitokulut. Esinevahinkoja ei korvata. Iästä huolimatta vahingontekijä tai hänen huoltajansa joutuu korvaamaan aiheuttamansa vahingon.

Kuka on vastuussa jos lapselleni sattuu onnettomuus koulumatkalla?

Ks. edellinen kysymys

Mihin voin antaa palautetta koulukuljetuksesta?

Ota koulukuljetuksia koskevissa asioissa ensisijaisesti yhteyttä omaan kouluun. Koulu välittää palautteen tarvittaessa eteenpäin liikennöitsijälle tai henkilöliikennöintisopimuksista kaupungissa vastaavalle henkilölle. Avoimesta joukkoliikenteestä voit antaa palautetta suoraan Oulun joukkoliikenteelle.

Lapseni oli odottanut pysäkillä 20 minuuttia, eikä koulubussi tullut. Maksaako koulu taksin, jotta lapseni ehtii kouluun?

Koulukuljetuksissa oppilaan tulee odottaa pysäkillä vähintään 15 min. Mikäli kuljetus ei tule, oppilas palaa kotiin ja ilmoittaa asiasta huoltajalle tai koululle. Koulu ei ole velvollinen järjestämään kuljetusta häiriötilanteessa. Jos oppilas myöhästyy kuljetuksesta, eikä häntä voida odottaa, erillistä kuljetusta ei järjestetä. Tällöin lapsen kouluun saattaminen tai kotiin jääminen on huoltajan vastuulla.

Lapsellani on Waltti-koulumatkakortti. Mitä teen, kun se hukkuu? Saanko ladattua kortille myös muita lipputuotteita ja/tai uimalippuja?

Jos kortti menee hukkaan, ota yhteyttä oman koulun koulusihteeriiin uuden kortin hankkimista varten. Kun et enää tarvitse Waltti-korttia, palauta se koulusihteerille. Peruskoululaisille myönnetyt Waltti-kortit käyvät vain koulumatkustukseen, niihin ei voi ladata muita lipputuotteita eikä liikuntalippuja.

Etkö löytänyt vastausta kysymykseesi?

Lisätietoja koulukuljetuksista antavat koulujen rehtorit, päiväkotien johtajat, varhaiskasvatuksen palveluohjaus ja aluepäälliköt.